

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

С Т А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Поля Стоянова Кацамунска, УНСС, катедра „Публична администрация“, Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Относно: дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор “Организация и управление извън сферата на материалното производство” на ВСУ „Черноризец Храбър“

Автор на дисертационния труд: Румен Венциславов Пехливанов

Тема на дисертационния труд: Управление на прехода от линейна към кръгова икономика (териториален контекст)

Основание за представяне на становището: Участие в състава на Научно жури по защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС "доктор " съгласно Заповед № № 427 от 15.07.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

1. Информация за дисертанта и обща характеристика на представения дисертационен труд

Авторът на дисертационния труд се обучава като докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма “Организация и управление извън сферата на материалното производство” на ВСУ „Черноризец Храбър“ от 2019 г. Разработката на докторант Румен Пехливанов е обсъдена и насочена за защита от катедра „Администрация, управление и политически науки“ при факултет „Международна икономика и администрация“.

Трудът е разработен в обем от 226 страници и се състои от увод, изложение в три глави, заключение и списък на използваните източници. Към разработката са приложени още справка за научните приноси, декларация за оригиналност и приложение (Анкетна карта, разработена от автора, съдържаща общо 14 въпроса). Съдържанието на главите е

разпределено в отделни параграфи, като основният текст съдържа 5 таблици, 7 фигури и 28 диаграми. Списъкът на използваната литература се състои от 159 бр. заглавия на български, руски и английски език.

Интересът на автора към темата е породен от необходимостта от промени на класическия икономическия модел, а кръговата икономика е не само този нов тренд, който обединява икономическия растеж и опазването на околната среда, но и водеща политическа концепция на Европейския съюз, която следва да намери своята реализация чрез Плана за действие за кръговата икономика на Европейската комисия. В този контекст е открояна актуалността на изследването и е осмислен изследователският проблем, който е породен както от недостатъчната разработеност и ограничеността на изследванията и анализите на потенциалите за приложение на кръговия икономически модел на местно ниво, така и от липсата на задълбочени научни разработки относно предизвикателствата и възможностите пред общините в България за ускоряване на прехода от линейна към кръгова икономика (с.10).

В уводната част концептуалната рамка на труда е добре разгърната, което приемам за солидна основа за неговото успешно провеждане (4-13с.). В тази част е представена актуалността и практическата приложимост на изследваната проблематика и са изложени мотивите за избор на темата. Формулирана е основната теза на докторанта и са определени предмета и обекта на дисертационното изследване (с.10). Дефинирана е целта и са посочени пет изследователски задачи (11-12с.). Посочен е използваният изследователски инструментариум и са изведени ограниченията на изследването (12-13 с.). Те са удачно очертани с оглед широчината и дълбочината на изследваната проблематика. Същинският анализ е ограничен до изследване на управлението на прехода към кръгова икономика в четири общини от Южен централен регион, които за целите на изследването са наречени общини от Родопския регион (Рудозем, Мадан, Девин и Борино). приемам избраната методология на дисертационното изследване за подходяща и коректно приложена.

2. Анализ и оценка на научните резултати и приноси на кандидата

Оценявам положително структурата на разработката, съответстваща на поставените цел и задачи, която следва добре изградена логика за разгръщане на изследването, за да се докаже основната теза на автора.

Първа глава “Преходът от линейна към кръгова икономика в глобален контекст“ съдържа четири параграфа и има подчертано теоретичен характер. В нея е очертана концептуалната рамка на линейната икономика и са изведени дефицитите на модела. Обобщено и синтезирано са представени концепциите за съдържателните характеристики на кръговия

икономически модел, както и на очакваните резултати от реализацията му. Отделено е специално внимание да се изясни понятийния апарат, да се представи взаимовръзката между кръговата икономика и устойчивото развитие и да се подчертае значението на кръговия икономически модел за ефективното функциониране на социално-икономическите и природни системи.

Втора глава „Стратегически ориентири за преминаване от линейна към кръгова икономика“ е посветена на изследване на организацията и управлението на прехода от линеен към кръгов модел на икономиката. На тази основа се извеждат стратегически ориентири за преминаване към кръгова икономика като се акцентира на мястото ѝ в Европейския дневен ред за постигане на устойчиво развитие. За да се направи плавен преход към следващата глава в третия параграф на тази глава е открито участието и ролята на местната власт през призмата на изведените възможности и предизвикателства при преминаване към кръгова икономика.

В трета глава „Политики и практики на общини от Родопския регион за ускоряване прехода от линейна към кръгова икономика“ е представено емпиричното проучване на автора. Анкетното проучване е проведено в четири малки общини на Родопския регион (Рудозем, Мадан, Борино и Девин) в периода м. март – м. юни 2022 г. сред общо 553 души, от които: 47 представители на бизнеса, 233 граждани, 124 административни служители, 131 работещи в системата на образованието и 18 в здравната система. Детайлният анализ на резултатите дава основание на автора да направи извода, че над 90% от анкетираните лица са запознати с концепцията и имат положително отношение към кръговата икономика, както и да направи обобщение (170-172 с.) относно информираността на анкетираните за специфичните особености и възможности за финансиране на прехода към кръгов икономически модел, и ранжирането на приоритети за развитие, приложими на общинско ниво. В тази връзка би следвало да отбележа приноса на автора да изведе и систематизира възможни рискове и предизвикателства пред местните власти на изследваните общини при прехода от линейна към кръгова икономика в развитието на местната икономика, територия и социална сфера, както и да предложи приоритетни области в политиките им за преодоляване.

Подкрепям посочените от автора приносни моменти. Те са негово дело и резултат от самостоятелен анализ и усилия. Специален акцент следва да се постави на аргументираната необходимост от прилагане на интегрирани политики на местно ниво както за привличане на инвестиции и кандидатстване по Схеми за безвъзмездна помощ, за да се подпомогне прехода от линейна към кръгова икономика, така и на предложената и апробирана методика за проучване и оценка на потенциалите на общини

от Родопския регион за преминаване към кръгов икономически модел на развитие.

Намирам за уместно да отбележа, че с това изследване се обогатява научното знание в областта на кръговата икономика и възможностите и предизвикателствата за приложението ѝ на местно ниво. Има основание да се твърди, че научно-приложните резултати от изследването биха могли да се използват за усъвършенстване на управленските практики на териториално равнище чрез прилагане на интегрирани подходи за осъществяване на плавен преход към кръгов икономически модел.

Към посочените достойнства на дисертационния труд може да се добави, че по категоричен начин е заявена способността на докторанта да провежда самостоятелни научни и приложни изследвания, да анализира, синтезира и систематизира факти, които аргументирано да представя във вид на обобщения, изводи и резултати. На това основание мога да направя извода, че това изследване се отличава със задълбоченост и сериозност.

Считам, че използваните литературни източници са цитирани коректно. Не констатирах наличие на плагиатство в дисертационния труд.

3. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него, макар че в подобни изследвания е нормално да се открият някои неточности и непълноти. Те не омаловажават достойнствата на разработката и имат предимно редакционен и технически характер. Установени са несъществени технически неточности, напр., между заглавието на трета глава в Автореферата (с.7 и с.26) и това на дисертационния труд (с.3 и с. 145).

Основната ми бележка има препоръчителен характер. Препоръчам на Румен Пехливанов да продължи и задълбочи изследователската си дейност по тази проблематика и да публикува статии в реферирани издания.

Същевременно считам за уместно да поставя следния въпрос, свързан с „високата цена за промяна на модела“ по думите на автора (с.204). Споделям виждането, че внедряването на кръговата икономика поражда множеството въпроси по отношение на ефектите и последиците както положителни, така и негативни, но би било добре, ако авторът вземе отношение и изрази своето мнение за „цената“ на прехода към кръгова икономика в изследваните общини от позициите на орган на изпълнителната власт на местно ниво. Доколко и в каква степен изследваните общини имат капацитета да бъдат активни участници в

планирането, управлението и изпълнението на европейски програми, подпомагащи финансирането на прехода към кръгова икономика?

4. Оценка на автореферата и публикациите по дисертацията

Авторефератът в обем от 40 страници представя синтезирано съдържанието на дисертационния труд и съдържа всички необходими атрибути. В него адекватно и пълно е отразено съдържанието на изследването и коректно са представени научните резултати.

Представени са необходимите (в случая четири) публикации, които представят докторанта пред научната публика. От приложената справка за наукометрични показатели е видно, че те са поместени в нерелевантни списания с научно рецензиране или са публикувани в редактирани колективни токове. Публикациите в тези издания запознават научната аудитория с научните и творческите резултати, постигнати от докторанта.

Заключение

Представеният дисертационен труд като формулировка на проблемите, като обем, цел, задачи, методология на изследването и постигнати резултати в конкретната област отговаря на изискванията за самостоятелно научно произведение. Дисертационния труд на Румен Венциславов Пехливанов има характер на завършено научно произведение, с което се обогатяват съществуващите теоретични знания и натрупания практически опит в изследваната проблематика.

Оценката за представената разработка е изцяло положителна. Тя отговаря на критериите в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение и това ми дава основание да предложа на членовете на Научното жури да присъдят образователна и научна степен „доктор” на Румен Венциславов Пехливанов по научна специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

31 юли 2022 г.
София

проф. д-р Поля Кацамунска